

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

DƯƠNG QUỲNH MAI

**NGHIÊN CỨU SỰ BIẾN ĐỘNG CÁC LOẠI HÌNH SỬ
DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN
PHÚ LƯƠNG, TỈNH THÁI NGUYÊN
GIAI ĐOẠN 2014 - 2017**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Thái Nguyên – 2019

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

DƯƠNG QUỲNH MAI

**NGHIÊN CỨU SỰ BIẾN ĐỘNG CÁC LOẠI HÌNH
SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP TẠI HUYỆN
PHÚ LƯƠNG, TỈNH THÁI NGUYÊN
GIAI ĐOẠN 2014 - 2017**

Chuyên ngành: Quản lý đất đai

Mã số ngành: 8.85.01.03

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS Đặng Văn Minh

Thái Nguyên - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kì công trình nào khác.

Tôi xin cam đoan các thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được chỉ rõ nguồn gốc./.

Thái Nguyên, ngày ..... tháng..... năm 2019

Tác giả luận văn

Dương Quỳnh Mai

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và thực hiện đề tài, tôi đã nhận được sự giúp đỡ, những ý kiến đóng góp, chỉ bảo quý báu của các thầy giáo, cô giáo trong Đại học Nông lâm Thái Nguyên và Khoa Quản lý Tài nguyên.

Để có được kết quả nghiên cứu này, ngoài sự cố gắng và nỗ lực của bản thân, tôi còn nhận được sự hướng dẫn tận tình của thầy giáo **GS.TS Đặng Văn Minh** là người hướng dẫn trực tiếp tôi trong thời gian nghiên cứu đề tài và viết luận văn.

Tôi cũng nhận được sự giúp đỡ, tạo điều kiện của UBND huyện Phú Lương, Phòng Tài nguyên – Môi trường huyện Phú Lương, Phòng Thống kê, các phòng ban và nhân dân các xã trong huyện, các anh chị em và bạn bè đồng nghiệp, sự động viên, tạo mọi điều kiện về vật chất, tinh thần của gia đình và người thân.

Với tấm lòng biết ơn, tôi xin chân thành cảm ơn mọi sự giúp đỡ quý báu đó!

Thái Nguyên, ngày ..... tháng..... năm 2019

Tác giả luận văn

Dương Quỳnh Mai

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	vi
Chương 1 TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Đất và vai trò của đất đối với sản xuất nông nghiệp.....	3
1.1.1. Khái niệm và quá trình hình thành đất.....	3
1.1.2. Vai trò và ý nghĩa của đất đai trong sản xuất nông nghiệp.....	6
1.1.3. Loại sử dụng đất đai.....	6
1.2. Sử dụng đất và quan điểm về sử dụng đất bền vững	7
1.2.1. Khái niệm về sử dụng đất.....	7
1.2.2. Các nhân tố ảnh hưởng đến việc sử dụng đất	8
1.2.3. Cơ cấu cây trồng trong sử dụng đất	10
1.3. Vấn đề suy thoái tài nguyên đất và quan điểm sử dụng đất bền vững.....	10
1.3.1. Vấn đề suy thoái.....	10
1.3.2. Quan điểm về sử dụng đất bền vững.....	12
1.4. Đánh giá biến động sử dụng đất.....	14
1.4.1. Khái quát biến động sử dụng đất.....	14
1.4.2. Tầm quan trọng của việc nghiên cứu biến động sử dụng đất	15
1.4.3. Chỉ tiêu phản ánh biến động sử dụng đất.....	16
1.4.4. Các hình thức biến động đất đai ở Việt Nam.....	17
1.5. Tình hình nghiên cứu đánh giá biến động sử dụng đất trên Thế giới và Việt Nam.....	18
1.5.1. Trên thế giới.....	18
1.5.2. Tại Việt Nam.....	21
1.6. Những nghiên cứu về thay đổi loại hình sử dụng đất	25
1.6.1. Trên thế giới.....	25
1.6.2. Trong nước	27

CHƯƠNG 2 ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	29
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	29
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	29
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu.....	29
2.2. Nội dung nghiên cứu	29
2.2.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội và hiện trạng sử dụng đất huyện Phú Lương	29
2.2.2. Xác định các loại hình sử dụng đất nông nghiệp chính của huyện Phú Lương, đánh giá hiệu quả kinh tế, xã hội và môi trường của các loại hình sử dụng đất chính	29
2.2.3. Đánh giá sự biến động các loại hình sử dụng đất nông nghiệp giai đoạn 2014 – 2017 và Các yếu tố tác động đến sự biến động loại hình sử dụng đất nông nghiệp tại huyện Phú Lương	29
2.2.4. Đề xuất một số giải pháp về công tác quản lý đất đai và chính sách hỗ trợ đời sống người dân sau khi biến động đất đai trên địa bàn huyện Phú Lương.....	30
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	30
2.3.1. Phương pháp điều tra, thu thập số liệu về sự biến động các loại hình sử dụng đất huyện Phú Lương	30
2.3.2. Phương pháp điều tra thu thập số liệu về hiệu quả sử dụng các loại hình sử dụng đất huyện Phú Lương	31
2.3.3. Phương pháp tổng hợp và đánh giá hiệu quả sử dụng đất	31
CHƯƠNG 3 KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	33
3.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội và hiện trạng sử dụng đất huyện Phú Lương	33
3.1.1. Điều kiện tự nhiên	33
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội.....	35
3.1.3. Hiện trạng sử dụng đất của huyện Phú Lương.....	40

3.2. Xác định các loại hình sử dụng đất nông nghiệp chính của huyện Phú Lương, đánh giá hiệu quả kinh tế, xã hội và môi trường của các loại hình sử dụng đất chính	43
3.2.1. Các loại hình sử dụng đất nông nghiệp chính huyện Phú Lương	43
3.2.2. Đánh giá hiệu quả các loại hình sử dụng đất nông nghiệp huyện Phú Lương	46
3.3. Đánh giá sự biến động các loại hình sử dụng đất nông nghiệp giai đoạn 2014 – 2017 và các yếu tố tác động đến sự biến động loại hình sử dụng đất nông nghiệp tại huyện Phú Lương	53
3.3.1. Đánh giá tình hình biến động diện tích đất nông nghiệp huyện Phú Lương giai đoạn 2014 - 2017	53
(Nguồn: UBND huyện Phú Lương)	55
3.3.3. Các yếu tố tác động đến sự biến động loại hình sử dụng đất nông nghiệp tại huyện Phú Lương	55
(Nguồn: UBND huyện Phú Lương)	55
3.4. Đề xuất một số giải pháp về công tác quản lý đất đai và chính sách hỗ trợ đời sống người dân sau khi biến động đất đai trên địa bàn huyện Phú Lương.....	61
3.4.1. Nhóm giải pháp về chính sách	61
3.4.2. Nhóm giải pháp về kỹ thuật	62
KẾT LUẬN	64
1. Kết luận	64
2. Kiến nghị	65
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	66

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

BĐSDĐ	: Biến động sử dụng đất
CAQ	: Cây ăn quả
CM	: Chuyên màu
CLN	: Cây lâm nghiệp
GCNQSĐĐ	: Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất
QSĐĐ	: Quyền sử dụng đất

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1. Tiêu chí đánh giá hiệu quả sử dụng đất	32
Bảng 3.1. Cơ cấu kinh tế của huyện Phú Lương năm 2017	35
Bảng 3.2. Hiện trạng sử dụng đất của huyện Phú Lương năm 2017	40
Bảng 3.3. Hiện trạng sử dụng đất nông nghiệp huyện Phú Lương năm 2017	42
Bảng 3.4. Các loại hình sử dụng đất nông nghiệp chính huyện Phú Lương.....	44
Bảng 3.5. Hiệu quả kinh tế của một số cây trồng chính	46
Bảng 3.6. Hiệu quả kinh tế của các loại hình sử dụng đất nông nghiệp	48
Bảng 3.7. Hiệu quả xã hội của các loại hình sử dụng đất	50
Bảng 3.8. Hiệu quả môi trường của các loại hình sử dụng đất	52
Bảng 3.9. Tình hình biến động diện tích đất Nông nghiệp giai đoạn 2014 – 2017	53
Bảng 3.10. Tình hình biến động các loại hình sử dụng đất nông nghiệp theo hồ sơ chuyển mục đích sử dụng đất tại huyện Phú Lương	54
giai đoạn 2014 – 2017	54
Bảng 3.11. Các yếu tố về điều kiện tự nhiên ảnh hưởng đến sự biến động loại hình sử dụng đất	55
Bảng 3.12. Tình hình biến động dân số và lao động huyện Phú Lương giai đoạn 2014 – 2017	58
Bảng 3.13. Tốc độ tăng trưởng kinh tế và chuyển dịch cơ cấu kinh tế huyện Phú Lương giai đoạn 2014 – 2017	59
Bảng 3.14. Tổng hợp ý kiến của cán bộ quản lý về mức độ ảnh hưởng của các yếu tố đến biến động loại hình sử dụng đất nông nghiệp	60

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đất đai là tài nguyên quý giá của quốc gia, có hạn về diện tích, có nguy cơ bị suy thoái dưới tác động của thiên nhiên và sử dụng của con người trong quá trình hoạt động sản xuất. Trong khi đó xã hội ngày càng phát triển, dân số tăng nhanh kéo theo những đòi hỏi ngày càng tăng về lương thực, thực phẩm, các sản phẩm công nghiệp, các nhu cầu về văn hoá, xã hội, nhu cầu về giao thông, thủy lợi, cơ sở hạ tầng và các mục đích chuyên dùng khác. Điều đó đã tạo nên áp lực ngày càng lớn lên đất đai, làm cho quỹ nông nghiệp luôn có nguy cơ bị giảm diện tích trong khi khả năng khai hoang để mở rộng diện tích lại hạn chế.

Sử dụng đất bền vững trước những tác động của các yếu tố tự nhiên và kinh tế - xã hội đang trở thành chiến lược quan trọng có tính toàn cầu. Với bất kỳ quốc gia nào, đất đều là tư liệu sản xuất nông - lâm nghiệp chủ yếu, là cơ sở lãnh thổ để phân bố các ngành kinh tế quốc dân.

Tài nguyên đất toàn lục địa đang suy thoái. Theo kết quả nghiên cứu của Chương trình Môi trường Liên Hợp Quốc và Trung tâm Thông tin đất quốc tế, trong 13.340 triệu ha đất lục địa đã có 2.000 triệu ha đất bị thoái hóa, trong đó châu Á và châu Phi có 1.240 triệu ha. Dự kiến trong vòng 20 năm nữa, diện tích đất bị thoái hóa mạnh sẽ tăng thêm 140 triệu ha. Ước tính ở Việt Nam, hàng năm giảm 5m² đất canh tác/người.

Quỹ đất nông nghiệp tiếp tục suy giảm do công nghiệp hóa và đô thị hóa. Theo số liệu của Tổng cục Quản lý đất, Bộ Tài nguyên Môi trường, bình quân mỗi năm đất nông nghiệp giảm gần 100 nghìn ha, trong khi mỗi năm số lao động bước ra khỏi ruộng đồng chỉ vào khoảng 400 nghìn người. Hơn nữa, tốc độ gia tăng dân số ở nông thôn không giảm nhiều như mong đợi, khiến cho bình quân đất canh tác trên đầu người ngày càng giảm mạnh.

Nghiên cứu biến động sử dụng đất có ý nghĩa quan trọng với thực tiễn sản xuất, bảo vệ môi trường, đối với công tác quy hoạch và bảo vệ nguồn tài nguyên, đặc biệt trước sự suy giảm nhanh của nguồn tài nguyên này dưới sức ép của tốc độ gia tăng dân số, công nghiệp hóa - hiện đại hóa nông nghiệp và nông thôn như hiện nay. Sự